

Implementace ultrazvuku do managementu zhoubných nádorů v onkogynekologii

Doc. MUDr. Fischerová Daniela, Ph.D.

Gynekologicko-porodnická klinika 1.LF UK a VFN, Praha

Naše pracoviště má velkou zkušenost s rutinním využíváním ultrazvuku v onkogynekologii. V roce 2011 jsem byla požádána o přípravu jednotné terminologie a metodiky ve stanovení rozsahu gynekologického zhoubného nádoru v pánvi a břišní dutině[1]. Tento vyžádaný přehledový článek byl publikován na prvních 20 stránkách časopisu Mezinárodní společnosti pro ultrazvuk v porodnictví a gynekologii a stal se standardním návodem v zobrazení a popisu těchto nádorů ve světových onkogynekologických centrech, které se ultrazvukovou diagnostikou zabývají.

V rámci zobrazení gynekologických zhoubných nádorů bylo našim prvním úkolem doložit srovnatelnou přesnost ultrazvuku a MR pánve v zobrazení rozsahu zhoubného nádoru děložního hrdla. V roce 2008 jsme publikovali první a v té době největší studii, která prokázala srovnatelnou přesnost ultrazvuku a MR na 95 pacientkách[2]. V roce 2013 Evropská mezinárodní studie, která byla iniciována na našem pracovišti a na které jsme se podíleli největším počtem pacientek, shodně potvrdila vysokou senzitivitu a specifitu ultrazvuku ve srovnání s MR ve stanovení stágingu tohoto onemocnění. V roce 2018 jsem byla vyzvána vést pracovní skupinu klinického stágingu u tohoto zhoubného nádoru v rámci Evropských doporučených postupů tří vědeckých společností – onkogynekologů, radiačních onkologů a patologů (ESGO/ESTRO/ESP). Poprvé v historii jako jedinou povinnou vstupní stágingovou metodou u zhoubného nádoru děložního hrdla byla odsouhlasena MR anebo ultrazvukové vyšetření pánve provedené zkušeným sonografistou. V roce 2019 následují revidované doporučení Mezinárodní federace gynekologů a porodníků (FIGO), které shodně s Evropskými doporučenými postupy, schválily využití ultrazvukového vyšetření v rámci stágingu tohoto nádoru jako metody podobně přesné s MR. Podkladem pro revidované FIGO doporučení týkající se ultrazvukového stágingu se staly výše uvedené naše práce.

V rámci zobrazení zhoubného nádoru vaječníků se nám podařilo na podkladě mezinárodní spolupráce vytvořit a ověřit velmi jednoduchý a spolehlivý model v rozlišení benigních a maligních ovariálních nádorů (jednoduchá ultrazvuková pravidla). Zároveň jsme publikovali dosud největší práci, která se věnovala stanovení rozsahu onemocnění tohoto nádoru v pánvi a břišní dutině[3]. Právě tyto dvě práce se staly základem pro nová Evropská doporučení ESMO/ESGO u ovariálního karcinomu publikovaná 2019, dle kterých ultrazvuk byl doporučen nejen jako spolehlivá metoda v odlišení přítomnosti benigního a maligního nádoru, ale také jako vhodná metoda ve stanovení rozsahu onemocnění v pánvi a břišní dutině.

Podobně jsme se podílely na publikacích, které se staly základem pro zařazení ultrazvuku jako povinné předoperační metody u zhoubného nádoru děložního těla v rámci Evropských doporučených postupů (ESMO/ESGO/ESTRO) z roku 2016 a 2017.

1. Fischerova, D. Ultrasound scanning of the pelvis and abdomen for staging of gynecological tumors: a review. *Ultrasound Obstet Gynecol*, 2011, 38, 3, p. 246-66.
2. Fischerova, D., Cibula, D., Stenhova, H., et al. Transrectal ultrasound and magnetic resonance imaging in staging of early cervical cancer. *Int J Gynecol Cancer*, 2008, 18, 4, p. 766-72.
3. Fischerova, D., Zikan, M., Semeradova, I., et al. Ultrasound in preoperative assessment of pelvic and abdominal spread in patients with ovarian cancer: a prospective study. *Ultrasound Obstet Gynecol*, 2017, 49, 2, p. 263-274.